

ULKOKUNTALAISTEN VIRKISTYSKALASTAJIEN JA HUVILA-ASUKKAIDEN
KALASTUS INARIJÄRVELLÄ VUONNA 1985

Ahti Mutenia

Sisältö	Sivu
1. Johdanto.....	1
2. Menetelmät.....	1
3. Kalastajat.....	2
4. Kalastusalueet.....	4
5. Kalastusvälineet.....	4
6. Kalastukseen käytetty aika.....	5
7. Kalansaalis.....	6
Kirjallisuus.....	6
Liite 1.....	8
Liite 2.....	9

MUTENIA, A, 1985:

Kalastus Inarijärven alueella vuonna 1981 ja virkistys-
kalastuksen taloudellisesta merkityksestä. Rik. KTO
muist. julk. 34: 37-50

6.1. Yleistä

Monet ihmiset viettävät vapaa-aikojaan matkustellen muualla kuin vakinaisella asuinpaikoillaan. Matkailukohteen valinnassa on tärkeintä ns. matkailullinen vetovoima, sen kiinnostavuus lomaviettopaikkana. Vetovoiman suuruus riippuu kohdealueen luonnon ja kulttuurin ominaisuuksista sekä saatavista palveluista. Lapin läänin kunnista Inarin kunta kiinnostaa matkailijoita eniten monipuolisen luontonsa ja sen mahdollistamien toimintojen, kuten retkeilyn, kalastuksen ja metsästyksen vuoksi. Inarin kunta on luokiteltu ns. A-luokan matkailukeskukseksi. Inarijärven tuntumassa oleva Ivalon taajama on matkailun aluekeskus ja Inari on matkailun palvelukeskus.

Selvitysten mukaan noin puolet Lappiin lomamatkalle tulevista retkeilee, kalastaa tai metsästää. Monipuolinen kalastusmahdollisuus on siis tärkeä Inarin kunnan matkailullisen vetovoiman elementti.

Yhteistyössä Lapin läänin kalataloussuunnittelun kanssa tehdyn selvityksen tarkoituksena oli arvioida Inarijärven virkistyskalastajien kuntaan tuomien tulojen suuruutta ja niiden jakaantumista. (LOVIKKA ym. julkaisematon). Virkistyskalastajat kuten muutkin matkailijat käyttävät rahaa erilaisten tavaroiden ja palvelusten ostoon, ruokailuun ja majoittumiseen välittömästi kalastukseen liittyvien kulujen lisäksi. Virkistyskalastuksen tulovaikutusten selvittäminen luo osaltaan pohjaa Inarijärven kalataloudellisen käytön kehittämiseksi.

net Lapin läänin kunnista kiinnostavat matkailijoita erikoisen ja suhteellisen hyvin säilyneen luontonsa ja sen mahdollistamien toimintojen, kuten retkeilyn, kalastuksen metsästyksen jne. vuoksi.

Tehtyjen tutkimusten mukaan noin puolet Lappiin lomamatkalle tulevista retkeilee, kalastaa tai metsästää (Törmänen, 1977). Eniten on matkailijoita todettu kesäaikana kiinnostavan patikointi tukialueelta. Seuraavaksi kiinnostavimmaksi todettiin kalastus ja eräretkeily, jotka molemmat ovat usein saman matkan syynä (MEK 1978 b). Kalastusmahdollisuus on siis tärkeä Lapin läänin kuntien matkailullisen vetovoiman elementti.

Inarin kunta yhdessä Utsjoen kunnan kanssa muodostaa Pohjois-Lapin matkailualueen (MEK 1977). Lapin matkailualue-tutkimuksen mukaan Inarin kunnassa sijaitsee useita eritasoisia matkailupalveluksia; mm. aluekeskus Ivalo, palvelukeskukset Inari ja Kaamanen sekä retkeilykeskus Sevettijärvi. Suomen matkailun aluerakenneselvityksen (MEK 1978) mukaan Inari on A-luokan matkailukeskus (kuva 2). Kunta siis vetää matkailijoita voimakkaasti puoleensa erityisesti luontonsa, mutta myös kulttuurinsa vuoksi. Myös läpikulku-matkailu (varsinkin Norjaan suuntautuva) on Inarin kunnan kannalta merkityksellinen. Lisäksi kunnassa on korkeatasoisia matkailupalveluita tarjoavia keskuksia (MEK 1978). Selvitykseen kuuluivat Inarin kunnassa sijaitsevista metsähallinnon virkistysalueista Inarijärvi, Muddus- ja Vuontisjärvi, Syysjoki, Peltojoki sekä Näätämöjoen lohenkalastusalue.

Inarijärvi

Inarijärven virkistyskalastusalueeseen kuuluvat kaikki valtion omistamat vedet eräitä pieniä rauhoitusalueita lukuunottamatta. Inarijärven virkistyskalastusalue on varsinkin eteläosiltaan erittäin hyvin saavutettavissa sekä yksityisillä että yleisillä kulkuvälineillä.

72549

ULKOKUNTALAISTEN VIRKISTYSKALASTAJIEN JA HUVILA-ASUKKAIDEN
KALASTUS INARIJÄRVELLÄ VUONNA 1985

1. Johdanto

Lapin läänin kunnista Inarin kunta kiinnostaa matkailijoita eniten monipuolisen luontonsa ja sen mahdollistamien toimintojen kuten retkeilyn ja kalastuksen vuoksi. Inarin kunnan tärkein kalastusalue on Inarijärvi. Inarijärven suosio virkistyskalastusalueena on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. 1970-luvun lopulla lupamäärä oli keskimäärin 1 700 lupaa/vuosi ja vuosina 1984-85 virkistyskalastuslupia on lunastettu keskimäärin 2 300 kpl/vuosi. Inarijärvestä on tullut metsähallinnon suosituin virkistyskalastusalue Lapissa. Suosion perustana ovat paljolti velvoitteena istutettujen lohensukuisten petokalojen lisääntyneet saaliit.

Myös loma-asuntoalueena Inarijärvi on kiinnostava, sillä Inarijärven Nanguniemen rantakaava-alueen 59 vuokrattavalle perhe-tontille jätettiin v. 1986 yhteensä 356 hakemusta ja 20 yhteisö-tontille 55 hakemusta (O.OSMONEN, suull.).

Metsähallinnon vuokrasopimusluettelon mukaan Inarijärvellä (ja Ukonjärvellä) oli vuonna 1986 121 vuokrattua loma-asunto-tonttia. Näistä 53 tonttia oli ulkokuntalaisten hallinnassa. Tämän lisäksi laskettiin yksityismailla olevia kiinteistön (tontin) omistavia ulkokuntalaisia olevan yhteensä n. 250 henkilöä tai yhteisöä. Järven laajuuteen ja rantaviivan pituuteen nähden loma-asuntoja alueella on vähän.

2. Menetelmät

Ulkokuntalaisten virkistyskalastajien saalistilasto kerättiin postitiedusteluna metsähallinnon myymien virkistyskalastuslupien osoitetietojen perusteella. Saalistiedustelu postitettiin joka kolmannelle luvan lunastaneelle satunnaisotannalla.

Inarijärven rannalla tai rannan välittömässä läheisyydessä olevien kiinteistöjen rekisterinumerot poimittiin maanmittaus-hallituksen rekisterikartoilta. Inarin kunnan kiinteistöhenki-kirjasta kirjattiin ylös ulkokuntalaisten kiinteistöjen omista-jien nimet (myös yhteisöt) ja postiosoitteet. Jokaiselle kiin-

teistön (rakennettu tai rakentamaton) omistajalle postitettiin kalastus- ja saalistiedustelu vuodelta 1985. Jos jollakin kiinteistöllä oli useita omistajia lähetettiin kalastustiedustelu jokaiselle.

Saalistiedustelut laskettiin ja taulukoitiin. Tulosten laskennassa käytettiin korjauskertoimia, olettaen että tiedusteluun vastanneiden kalastus ja saalis keskimäärin edustaa myös niiden kalastusta, jotka eivät vastanneet.

3. Kalastajat

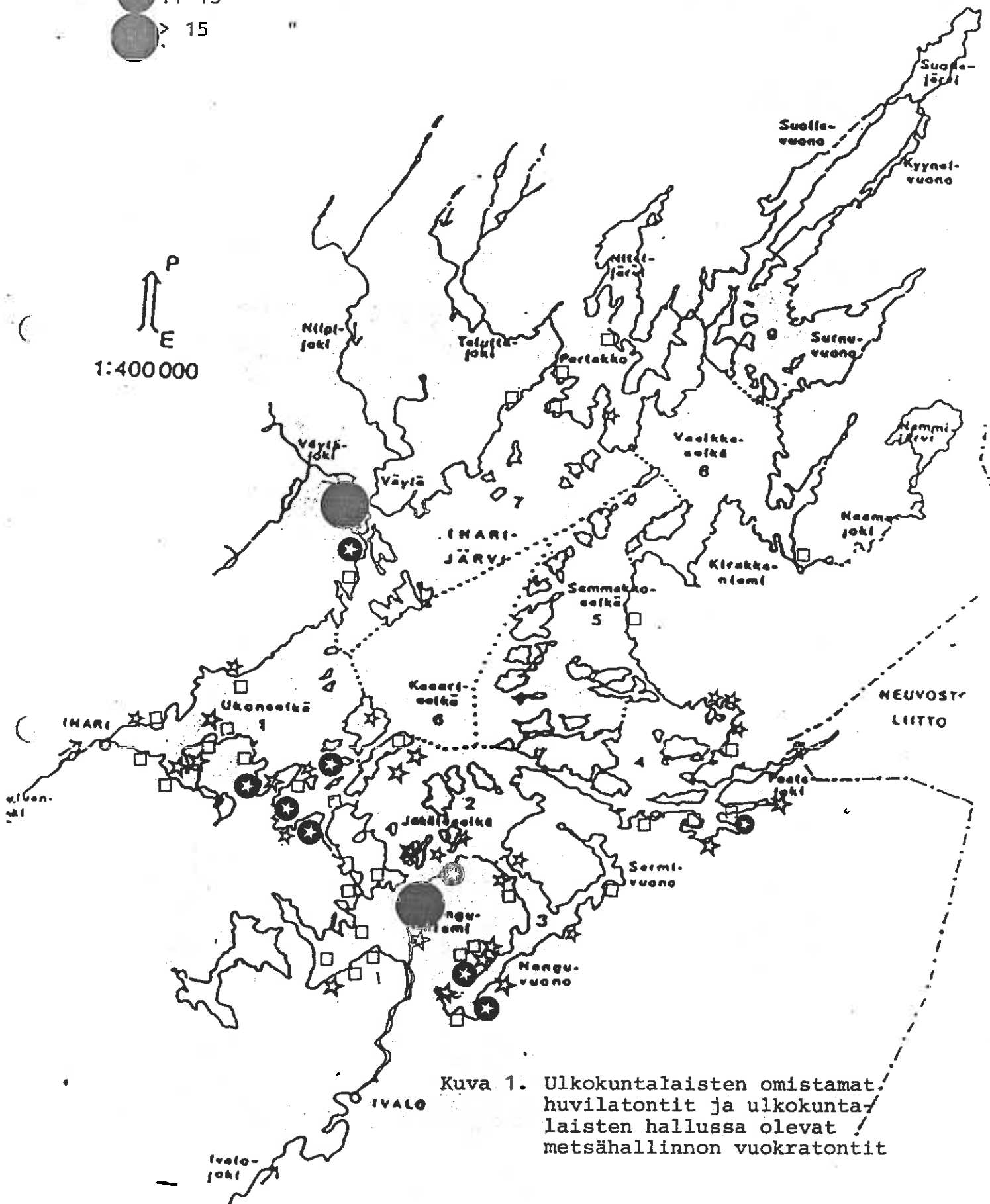
Metsähallitus myi Inarijärvelle ulkokuntalaisille virkistyskalastajille 2 340 virkistyskalastuslupaa vuonna 1985. Kalastajamäärän kasvu jatkui edelleen joskin hidastuen edelliseen vuoteen verrattuna (Liite 1.). Metsähallitus sai lupamyynnistä tuloja yhteensä 158 000 mk. Saalistiedustelu postitettiin otannan perusteella 812 luvan lunastaneelle virkistyskalastajalle. Kalastustiedustelun palautusprosentiksi saatiin 62 %. Virkistyskalastustiedustelun kattavuus oli siten 21 % myydyistä kalastusluvista.

Toispaikkakuntalaisille loma-asukkaille postitettiin kaikille kiinteistön omistajille kalastustiedustelut, yhteensä 297 tiedustelua. Vastauksia saatiin yhteensä 200 kpl eli palautusprosentiksi tuli 67 %. Vastanneista 119 oli kalastanut ja 81 ei ollut kalastanut Inarijärvellä vuonna 1985.

Toispaikkakuntalaisten kiinteistön omistajien määrä on alueella lisääntynyt selvästi vuodesta 1977 (vrt. TOIVONEN ym.1981). Vuonna 1977 ulkokuntalaisia Inarilla kalastavia ruokakuntia oli 161 ja vuonna 1985 255. Kalastavien henkilöiden määrä ei ole lisääntynyt. Ruokakunnissa oli kalastavia henkilöitä vuonna 1977 376 ja vuonna 1985 375. Ulkokuntalaisten huvila-asutus on keskittynyt Inarijärven eteläosaan Veskoniemen, Inarin, Nellimön ja Väylän kylien lähistölle (kuva 1).

- 1 huvilatontti
- ☆ 2-3 huvilatonttia
- ★ 4-5 "
- ⊙ 6-10 "
- 11-15 "
- > 15 "

↑ P
↑ E
1:400 000

Kuva 1. Ulkokuntalaisten omistamat huvilatontit ja ulkokuntalaisten hallussa olevat metsähallinnon vuokratontit

4. Kalastusalueet

Inarijärvi on jaettu yhdeksään eri osa-alueeseen. Tiedustelujen yhteydessä kysyttiin kunkin kalastajan pääasiallinen kalastusalue osa-aluejaon mukaan. Virkistyskalastajien ja kiinteistön omistajien pääasialliset kalastusalueet on esitetty taulukossa 2. Virkistyskalastajat kalastavat lähes kaikkialla järven alueella. Huvila-asukkaiden kalastus on vähäistä järven keskeisillä selillä (osa-alueet 5 ja 6) ja aivan pohjoisissa osissa (osa-alueet 8 ja 9). Kalastus painottuu niille alueille, joilla lomakiinteistöt sijaitsevat.

Taulukko 2. Inarijärven osa-alueet ja niiden pinta-alat sekä ulkokuntalaisten virkistyskalastajien ja huvila-asukkaiden pääasialliset pyyntialueet

Osa-alue no	Pinta-ala ha	Pääasiallinen kalastusalue	
		Virkistyskalastajat %	Huvila-asukkaat %
1	13 400	13	24
2	11 400	23	20
3	3 300	8	12
4	8 200	6	14
5	14 600	12	6
6	7 400	12	6
7	21 300	12	14
8	13 200	7	1
9	12 200	7	3
	105 000	100	100

5. Kalastusvälineet

Virkistyskalastajille sallittuja kalastusvälineitä ovat uistin, perho ja pilkki. Lisäksi vieheellä kalastus on sallittu liikkuvasta moottoriveneestä maksamalla määrätty lisämaksu (=moottoriveneuistelu).

Ulkokuntalaisten kiinteistön omistajien kalastusoikeus perustuu maaomistukseen sidottuun kalastusoikeuteen tai nautinto-oikeuteen. Sen perusteella loma-asukkailla on mahdollisuus käyttää myös seisovia pyydyksiä kuten esim. verkkoja. Metsähallinnon vuokratonteilla olevilla loma-asukkailla on ainoastaan

virkestyskalastusoikeus vieheellä. Vuonna 1985 huvila-asukkaiden käytössä oli 1 440 verkkoa, 8 pitkää simaa ja lukuisa joukko heitto-onkia, pilkkejä ja onkia. TOIVOSEN ym. (1981) mukaan toispaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien käytössä oli vuonna 1977 1 074 verkkoa, joten huvila-asukkaiden verkkomäärä alueella on lisääntynyt.

6. Kalastukseen käytetty aika

Inarijärven virkestyskalastusluvan keskimääräinen voimassaoloaika vuonna 1985 oli 5,3 vrk. Virkestyskalastajat lunastivat Inarijärvelle kalastusaikaa yhteensä 12 300 lupavuorokautta. Lupa-aika on selvästi pitempi kuin useimmilla muilla virkestyskalastusalueilla Lapin läänissä (MUTENIA, julkaisematon). Moottoriveneuistatteluun oikeuttavan virkestyskalastusluvan keskimääräinen kesto-aika oli 5,9 vrk/lupa, tavanomaisen virkestyskalastusluvan 4,9 vrk. Oikeus moottoriveneuistatteluun oli hankittu 38 %:iin kalastusluvista. Virkestyskalastajat ilmoittivat käyttäneensä yhteensä n. 9 000 kalastuspäivää eli keskimäärin 4 kalastuspäivää kalastajaa kohti (taulukko 1). Näin olle lunastettu kalastusaika oli yli vuorojauuden pitempi kuin varsinaisesti kalastukseen käytetty aika.

Taulukko 1 . Virkestyskalastajien ja ulkokuntalaisten huvila-asukkaiden kalastukseen käyttämä aika Inarijärvellä vuonna 1985

Kalastajaryhmä	Kalastuspäiviä	Kalastuspäiviä/ kalastaja
Virkestyskalastajat	9 018	3,9
Huvila-asukkaat	2 780	8,9

Ulkokuntalaiset huvila-asukkaat kalastivat yhteensä 2 780 kalastuspäivää. Vuonna 1977 vastaava aika oli 3 200 päivää (TOIVONEN ym. 1981). Tämän perusteella huvila-asukkaiden kalastus alueella on vähentynyt, vaikka loma-asukkaiden määrä järvellä on lisääntynyt. Suosituimmat kalastuskuukaudet olivat heinä- ja elokuu (52 %). Kesä-syyskuulle sijoittui 79 % loma-asukkaiden kalastuspäivistä. Huvila-asukkaat kalastivat myös jään aikana. Kevätkaudella (maalis-toukokuu) käytettiin 15 % kalastuspäivistä.

7. Kalansaalis

Ulkokuntalaisten virkistyskalastajien ja huvila-asukkaiden kokonaissaalis vuonna 1985 oli yhteensä 24,3 tonnia (taulukko 2). Tämä on vajaa neljäsosa Inarijärven koko saaliista.

Virkistyskalastajien saalis oli 17,8 tonnia vuonna 1985.

Saalis kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna n. 40 %. Voimakkain saaliin lisäys tapahtui lohensukuisten petokalojen saaliissa. Niiden osuus kokonaissaaliista kohosi lähes 60 %:iin. Taimenen, järvilohen ja nieriöiden yhteissaalis lähes kaksinkertaistui ja niiden keskimääräinen koko saaliissa lisääntyi. Samalla kasvoi myös kalastajaa kohti laskettu keskisaalis 5,8 kg:sta 7,6 kg:aan/kalastaja (liitteet 1 ja 2).

Siika oli tärkein laji huvila-asukkaiden saaliissa ja he kalastavat samalla tavalla kuin paikkakuntalaiset, sillä saaliin rakenne vastaa lähes paikkakuntalaisten saaliin rakennetta (v. 1984). Huvila-asukkaiden saalis on edelleen samalla tasolla kuin vuonna 1977 (TOIVONEN ym. 1981) eli 6 500 kg/vuosi.

Kirjallisuus:

Toivonen, J., Tunnaainen, P. &

Aarnanen, H. 1981: Verkkojen alimman silmäkoon määrittäminen Inarijärven kalastuksesta. - RKT, Kalan tutkimusosasto. Tiedonantaja 17: 13-30.

Hurttemä, A. 1985:

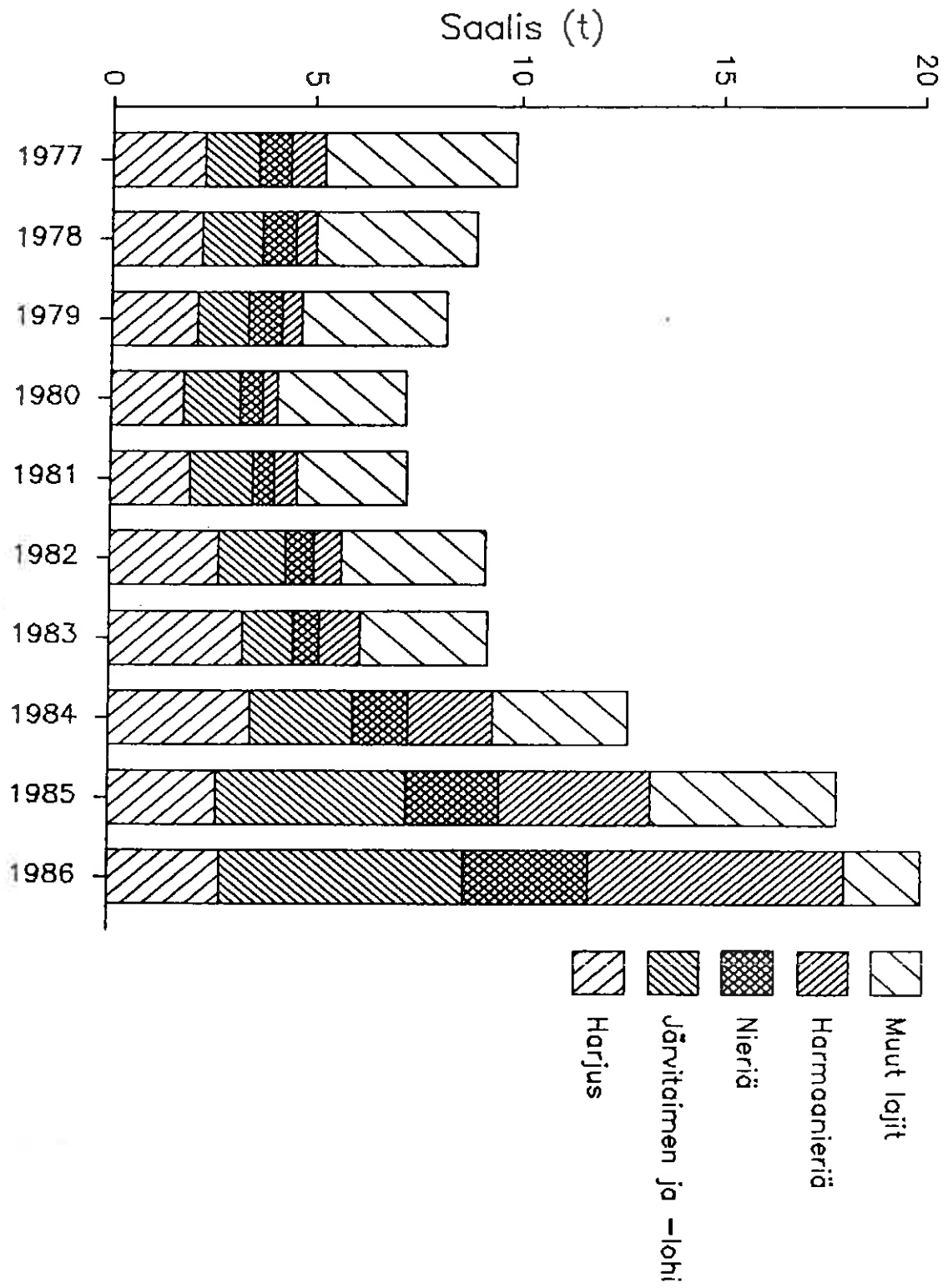
(saalis \rightarrow 82
45)

Kalastus Inarijärvellä vuonna 1981 ja virkistyskalastuksen taloudellisen merkityksen RKT:n KTA monist. julk. 34: 37-50

Törnänen, T. 1977: Lapsen matkailututkimus. - Lapin Seutulehti. Liite. julkaisusarja A, no 24 1977.

Taulukko 2 . Eri kalalajien saaliit (kg) ja niiden suhteelliset osuudet ulkokuntalaisten virkistyskalastajien ja huvila-asukkaiden saallisissa Inarijärvellä vuonna 1985

Kalalaji	Virkistyskalastajat		Huvila-asukkaat		Yhteensä	
	kg	%	kg	%	kg	%
Taimen	3 890	22	760	12	4 650	19
Harmaanieriä	3 700	21	960	15	4 660	19
Nieriä	2 260	13	290	4	2 550	10
Järvilohki	750	4	180	3	930	4
Harjus	2 650	15	440	7	3 090	13
Silka	380	2	2 250	35	2 630	11
Hauki	1 930	11	870	13	2 800	12
Muut lajit	2 270	12	720	11	2 990	12
yhteensä	17 830	100	6 470	100	24 300	100

Inarijärven virkistyskalastus vuosina 1975 - 1985

LITTE 1

Kalalaji	Saalis kg										
	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Taimen	1 675	1 395	1 260	1 375	1 145	1 222	1 393	1 530	1 099	2 322	3 888
Harmaanieris	730	620	835	524	485	367	559	655	963	2 049	3 700
Nieris	850	650	780	802	835	586	533	710	641	1 349	2 256
Järvilohi	90	120	65	109	92	128	146	81	135	169	749
Harjus	2 295	2 370	2 290	2 247	2 144	1 822	1 984	2 706	3 284	3 498	2 647
Silka	2 885	1 360	1 010	770	832	411	379	470	585	491	380
Hauki	1 460	2 285	1 530	1 274	819	783	754	1 022	1 197	1 109	1 929
Ahven	1 920	2 095	1 880	1 724	1 764	1 687	1 450	1 979	1 288	1 669	2 195
Muut	275	165	220	137	108	205	55	18	46	45	70
Kokonaissaalis kg	12 180	11 060	9 870	8 932	8 224	7 211	7 253	9 171	9 238	12 701	17 814
Kalastaaja yhteensä kpl	1 603	1 760	1 728	1 803	1 754	1 757	1 847	1 727	1 835	2 203	2 341
Keskisaalis kg/kalastaaja	7,6	6,3	5,7	5,0	4,7	4,1	3,9	5,3	5,0	5,8	7,6
Tiedustelun palautus-%	-	-	-	-	46	73	68	47	66	71	62
Tiedusteluun vastanneita koko kalastaajamäärästä %	-	-	-	-	42	23	22	15	22	23	21

Kalalaji	Saalliskalojen keskipaino g										
	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Taimen	550	585	665	660	700	610	620	660	670	750	860
Härmanierä	585	805	890	590	530	640	640	590	650	640	660
Nierä	475	360	655	390	390	380	470	470	470	480	650
Järvillehti	880	660	865	580	610	1 390	930	980	930	1 160	1 050
Harjus	315	355	370	380	360	320	360	350	360	410	420
Silka	260	385	400	280	420	360	410	440	490	400	320
Hauki	970	1 190	1 125	1 100	1 130	1 060	1 220	1 150	1 190	1 250	1 460
Ahven	90	105	90	100	100	90	110	120	100	120	120
Mout	565	560	370	570	400	230	250	430	520	500	450

LÄHDELUETTELO

- Anon. 1981: Raportti Lapin matkailututkimuksesta v. 1979. - 16 ss. Moniste. Matkailun Edistämiskeskus, Rovaniemi.
- Huttunen, R. 1973: Matkailu Enontekiön, Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kuntien talouselämässä. - Kansantaloustieteen pro gradu-tutkielma. Kansantaloustieteen laitos. Oulun yliopisto. - 68 ss.
- Jyvälä, K. 1981: Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset Kuusamon kunnassa. Oulun yliopisto, Pohjois-Suomen Tutkimuslaitos. Julkaisuja sarja C, no. 37 - 132 ss. Oulu.
- Kehitysaluerahasto 1981: Lapin matkailun kehittämissuunnitelma v. 1982 - 1987. - 46 ss. Rovaniemi.
- Matkailun Edistämiskeskus 1978 a: Suomen matkailun aluerakenne. - Matkailun Edistämiskeskuksen julkaisuja, sarja A osa 14 - 75 ss.
- Matkailun Edistämiskeskus 1978 b: Lapin matkailun luontoaktiiviteetit. - Matkailun Edistämiskeskuksen julkaisuja, sarja A, osa 14 - 58 ss.
- Metsähallitus 1981: Kalastus metsähallinnon vesillä. Virkistyskalastusalueopas. 31 ss. Helsinki.
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 1982: Virkistyskalastusselvitys metsähallinnon Perä-Pohjolan piirikunnassa vuonna 1981. Moniste. Helsinki.
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 1983: Virkistyskalastusselvitys metsähallinnon Perä-Pohjolan piirikunnassa vuonna 1982. Moniste. Ivalo.
- Törmänen, T. 1977: Lapin matkailututkimus. - Lapin Seutukaavaliitto, julkaisusarja A, no. 24 - 197 ss.